

*Воронова З. Ю.,**кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри перекладу**Дніпровського державного технічного університету*

АСПЕКТИ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ В АНГЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню певних аспектів відтворення україномовних художніх творів, визначено та окреслено проблеми передачі національної і історичної своєрідності, які сходять до самого зародження теорії перекладу як самостійної дисципліни. На відміну від музики, живопису, архітектури, які впливають на людей через зір і слух, твір художньої літератури інколи стикається зі значними перешкодами на шляху до свого читача, якщо цей читач є носієм іншої мовної системи, ніж автор твору. У таких ситуаціях використовується переклад, тобто такий вид творчості, у процесі якого художній твір, що існує в одній мові, відтворюється в іншій. У статті проаналізовано способи відтворення україномовної літературної спадщини, яка є основною частиною національно-літературного процесу, оскільки переклад виступає посередником між літературами – без нього неможливо було б говорити про міжлітературний процес у всій його повноті. У статті розглядається роль національного колориту як особливого національного відбитку, що позначає будь-який справжній мистецький твір, – феномен дуже великої складності, суттєва, необхідна частина змісту твору, його форми. Актуальність тематики статті полягає в тому, що між культурами різних народів і епох є ґрунтовні, зумовлені найрізноманітнішими чинниками розбіжності, які необхідно враховувати в процесі перекладу, як і в усьому літературному процесі. Засади та творчі принципи перекладу історично й ідейно-естетично зумовлені, отже, вимога відтворювати національний колорит, відобразити в перекладі цілий комплекс народних і історичних рис оригіналу є актуальною проблемою і потребує детального вивчення. Загальновідомим є той факт, що література має сприйматися як явище самобутнє, стабільне; треба, щоб вона була національною не лише за формою, а мала щось національне і в змісті, зокрема в ментальності героїв. Лише тоді література має право, як живе і багатогранне явище на творчу самобутність, свій шлях. У сучасному перекладознавстві набуває особливого значення необхідність якомога точного і водночас художньо переконливого відтворення українського національного колориту на іншомовному ґрунті, а саме – в англomовних перекладах. У статті акцентується на тому, що в процесі перекладу враховується також низка особливостей у лексичних системах відповідних мов, у тому числі таких показників, як знайомість і незнайомість понять, літературна й мовна традиція, зарахування до того чи іншого класу за предметом, часом, місцем.

Ключові слова: художня література, національний колорит, відтворення реалій, теорія перекладу, національно-культурний контекст.

Постановка проблеми. Усі види літератури послуговуються певним видом перекладу. Зокрема, художня література

послуговується художнім перекладом, який є одним із наглядніших проявів міжлітературної, а отже, певним чином міжкультурної взаємодії. Проблема відтворення україномовних художніх текстів англійською мовою полягає у визначенні основних способів та особливостей перекладу, вираженні національного колориту україномовного літературного твору та типах класифікації реалій. Важливим аспектом є й визначення сутності вербальних засобів відтворення творів українських письменників різних епох в англomовних перекладах, дослідження шляхів збереження димінутивності в процесі перекладу літературного твору, розгляд множинності перекладів художніх творів та специфіки їх відтворення засобами цільової мови. «Поняття соціально-історичного й національно-культурного контексту, ідейно-естетичного ландшафту доби переходить межі лінгвістики, навіть ширше – філології, і охоплює ті умови, в яких певна мова вживається як засіб комунікації і пізнання. Народ заявляє про себе, живе в своїй культурі, а отже, в мові – найпершому елементі національного самовираження і самоусвідомлення» [1, с. 40–41]. У контексті загальної проблематики національно-культурної специфіки мови і мовленнєвої діяльності реалії набувають особливого теоретичного і практичного сенсу в перекладознавстві. Вони щільно пов'язані з вираженням національної форми в перекладі. Існує чимало мовних засобів вираження національного колориту (реалії, історичні факти, фольклорні елементи та ін.). Невід'ємні від місця та епохи, вони дають найбільше для пізнання способу мислення, побуту й історії носіїв мови-джерела.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі перекладу відбувається не тільки «зіставлення різних мовних систем, а й зіткнення різних культур і навіть цивілізацій. Цей аспект перекладу виступає зокрема рельєфно при перекладі» [2, с. 36]. Адже між культурами різних народів і епох є ґрунтовні, зумовлені найрізноманітнішими чинниками розбіжності, які необхідно враховувати в процесі перекладу, як і в усьому літературному процесі. Засади та творчі принципи перекладу історично й ідейно-естетично зумовлені, отже, вимога відтворювати національний колорит, відобразити в перекладі цілий комплекс народних і історичних рис оригіналу сформувалася порівняно недавно [3]. Як відомо, проблема відтворення реалій є дуже місткою фоновою семантикою як маркерів національно-культурного контексту та становить не тільки великий теоретичний, а й практичний інтерес. «Як багатоаспектне соціальне явище, мову потрібно досліджувати не тільки в плані осмислення її внутрішньої структури, внутрішніх процесів функціонування і розвитку, а й у плані вивчення процесів відображення в ній матеріальної і духовної культури народу-носія» [4, с. 178]. У своїх дослідженнях такі вчені, як С.М. Верещагін та В.Г. Костомаров, оперували

термінами «фонові» та «конотативні» слова, «безеквівалентна лексика» та «слова з культурним компонентом», розуміючи під ними лексичні одиниці, своєрідна семантика яких відображає особливості певної культури [5].

У дослідника країнознавчо-орієнтованої лексики Г.Д. Томахіна, який порівнював різні мови та культури, що за ними стоять, зустрічаються терміни «денотативні реалії» та «конотативні реалії». «Денотативні реалії», за визначенням Г.Д. Томахіна, – «це такі мовні факти, що позначають предмети та явища, характерні для цієї культури, та не мають відповідностей у порівнюваній культурі. Конотативні реалії, на відміну від денотативних, позначають предмети, які нічим не відрізняються від аналогічних предметів порівнюваних культур, але отримали в цій культурі та мові додаткові значення, засновані на культурно-історичних асоціаціях, притаманних лише цій культурі» [6, с. 56–58].

Метою статті є дослідження особливостей відтворення україномовного художнього тексту в англійських перекладах, реалій як лінгвістичних одиниць, а також аналіз основних засобів відтворення семантико-стилістичних особливостей української художньої літератури в англійських перекладах. Реалії відображають життєву конкретику, історію, побут, культуру, цивілізацію, літературу, навіть ландшафт, клімат і спосіб харчування. Вони належать до етнолексики – найбільш національно маркованих шарів словникового складу. Звертання утворюють особливу групу реалій. Варто зазначити, що істинними реаліями можна вважати лише ті з них, що є носіями національного колориту в межах мови оригіналу.

Виклад основного матеріалу. Низка реалій може являти собою відхилення від літературної норми. Насамперед, «їх варто шукати серед діалектизмів – реалії такого типу називаються локальними на протязі національним. Порівняно небагато реалій серед елементів зниженого стилю, і практично не зустрічаються вони серед відхилень, що виникли як стилістичний прийом автора» [7, с. 78–79]. Розглядаючи проблему відтворення художніх творів у перекладі, необхідно враховувати, насамперед, те, що в художньому тексті реалії виступають як стильові засоби і сприяють створенню національного колориту, котрий завжди є складником стилю. Так, історичні факти, забарвлені рисами національного колориту, стилістично яскравіше, адже вони вміщують елементи історизму і належать до яскраво виражених стилістичних категорій. Але навіть якщо в першотворі це служить лише для позначення об'єктивно існуючих речей і явищ і не має особливої експресивної дієвості, то в перекладі художньо правомірно вияскравлюється, «набуває стильової ваги, посилює свій стилістичний потенціал, свої виражальні можливості, втрачає стилістичну нейтральність. У таких випадках сам процес перекладу виступає засобом стилістичної актуалізації» [1, с. 84–85]. Як приклад зазначимо, що на основі зіставлення англійських перекладів творів української літератури з їх оригіналами можна виділити такі способи трансляційного перейменування лексичних одиниць, що стосуються національного колориту: транскрипція (транслітерація), гіперонімічний переклад, описовий переклад, комбінована реномінація, калькування, міжмовна транспозиція на конотативному рівні, метод уподібнення, контекстуальне розтлумачення, винайдення ситуативного відповідника. Транскрипція є одним із найбільш вживаних засобів передачі реалій у процесі перекладу, адже жодна мова не спроможна виражати кожну

конкретну ідею самостійним словом чи кореневим елементом, бо конкретність досвіду безмежна, а ресурси навіть найбагатшої мови – дуже обмежені. Гіперонімічний переклад – досить поширений спосіб перекладу реалій, пов'язаний із засадними поняттями лексичних трансформацій, категоризацією денотата, визнанням ізоморфізму частини й цілого, генералізацією. Усе це належить до мовних універсалій. У процесі гіперонімічного перекладу, по суті, «відбувається дереалізація реалій, тому що часто конкретне поняття передається лексевою надзвичайно широкою, розпливчатою референцією. За такого виду перекладу стилістична роль реалій незначна» [1, с. 106].

Гіперонімічний переклад передає семантику так званих денотативних реалій із втратою семи «локальності» і окремих семантико-диференційних ознак. Так, заголовок вірша Ю. Федьковича – реалію «флюора» – варто було б транскрибувати, адже, по-перше, це специфічно гуцульський інструмент, а по-друге, ця реалія неодноразово зустрічається в цьому поетичному творі. Ф. Ласвей вжила як заголовок гіперонім “The flute” (флейта). За характером будови та гри на ній флейта має певну подібність із флюорою, але в такому перекладі зникає вся національно-культурна інформація. Отже, всі конотативні семи, локальна сема і частина денотативних сем у процесі гіперонімічного перейменування не відтворюються.

Прикладом застосування гіперонімічного перейменування в процесі перекладу української поезії є переклад М. Найдана рядків із вірша П. Тичини:

«Хай оселедцю й шароварам сліпі докручують на ліру»
«Страшний суд» – наш страшний суд прийшов» [8].
«Let the minstrels play the “Last judgement” on their lyres,
For the Cossack scalplock and riding pants –
Our last judgement has come» [9, с. 291].

У цьому випадку автор використав приховану реалію сліпі, а насправді мав на увазі кобзарів, тобто народних співців, котрі зазвичай були сліпими. Перекладач нехтує цією визначною рисою кобзарів і вдається до гіперонімічного перейменування. Він вірно розуміє значення прихованої реалії, але зберігати її національне забарвлення, використовуючи цей спосіб перекладу, йому не вдається.

Одночасно гіперонімічний переклад має певні позитивні риси. Якщо інші способи відтворення реалій часто надмірно актуалізують текст, бо вносять у нього щось нове, що приковує до себе увагу, то гіперонімічне перейменування належить до нейтральних методів. За допомогою описової перифрази в процесі перекладу рядків із вірша П. Тичини відтворено семантику української реалії «кобзарі», чим вдало передається значення цієї реалії:

«Який вогонь в душі твоїй горів,
Коли будив ти, кликав кобзарів
З насильством битися...» [8].
«What fire was burning in your soul,
When you awakened and summoned the blind bards
To fight the violence...» [9, с. 143].

Оскільки описовий переклад майже ніколи повністю не відтворює семантики оригіналу для іноземного читача, перекладач, застосовуючи дескриптивний метод, не має втрачати почуття міри, щоб з метою правдивого відтворення деталі не розминутися із художньою правдою цілого.

Комбінована реномінація – найчастіше транскрипція з описовою перифразою – досить ефективний, хоча й багатослівний,

спосіб максимальної передачі семантики того чи іншого поняття, яке пов'язане з лінійним розширенням тексту.

Калькування – особливий вид запозичення, коли структурно-семантичні моделі мови-джерела відтворюються поелементно матеріальними засобами мови-сприймача. Калькування своєрідно відображає суть перекладу як процесу біполярного, адже мета перекладу – перетворити цільовою мовою оригінальний текст. Така ж і сутність калькування. Цей метод передбачає відтворення внутрішньої форми слова, а разом із нею структури образного переносу значень, активізує словотворчі засоби, дає поштовх до утворення семантично містких неологізмів. В англійських перекладах української поезії та прози калькування майже не застосовується, адже воно є не досить адекватним способом перекладу національно маркованих лексичних одиниць через розбіжності в позамовній дійсності, що може призвести до втрати первісного значення слова-поняття.

Вибір того чи іншого способу передачі українського національного колориту залежить, насамперед, від характеру тексту. Наприклад, у науковому тексті реалії найчастіше є термінами, отже, і перекладаються відповідно до термінів. У науково-популярному творі можна надати коментар відповідно до його пізнавальних напрямів. У пригоспідницькому творі часто використовується транскрипція через елемент екзотики, який присутній у цьому жанрі.

Усі засоби вираження понять у перекладі варто узгоджувати з тим, «якою мірою запроваджені слова знайомі читачу, якщо вони не знайомі, чи не підказане значення реалії контекстом. Необхідно, щоб враження від перекладеної реалії у читачів було таким самим, як у носіїв мови, з якої реалію перекладено» [7, с. 92–93]. Кожне слово може набутися в контексті будь-якої стилістичної функції, певної конотативної семантики, крім того, стати ключовим. І в художньому, і в побутовому мовленні будь-які слова можуть вживатися лише з метою номінації та комунікації і нічим не виділятися серед інших слів. Стилістична амплітуда слів із національною ознакою надзвичайно широка, що і враховують під час перекладу. Тому необхідно добре знати побут і історію народу-носія мови оригіналу, відчувати зображувальні можливості вписаного в художній текст слова і водночас добре володіти рідною мовою. Слова-носії національного колориту є завжди хоча б мікроелементами стилю. Проте інколи вони можуть, як і будь-яка інша одиниця художнього мовлення, становити важливий стильотворчий засіб. Нарешті окремі слова бувають домінуючими у творчості того чи іншого письменника, стають серцевиною твору. З погляду лінгвістики і перекладознавства розрізняють такі поняття, які за класифікацією відповідають типам деталі, що їх виражає: художній дріб'язок, художня деталь, вагомий компонент твору, характерологічна деталь, котра стає наскрізною в усій творчості письменника.

У творах Т. Шевченка досить часто зустрічаються лексеми «пан», «панщина», «паніч». В англійських перекладах по-різному відтворюють семантико-стилістичні функції суспільно-політичного поняття «панщина». Хоч в часи феодалізму в англійських країнах селян також нещадно експлуатували, хоча неволя – завжди неволя, і важко виміряти, де і наскільки вона жорстокіша, все ж панщина була неповторна своєю жорстокістю, варварством, безмежжям трагізму. Англійські відповідники лексеми «панщина – напівзабуті історизми: *corvée* («неоплачувана праця селянина на господаря» [10, с. 436]), *socage*

(«володіння землею на умовах надання послуг господарю з її обробки» [10, с. 1416]) – денотативно, а тим паче конотативно, не рівновартні їй. Найближча до української лексеми панщина є англійська лексема *serfdom* («звичай утримання кріпаків або людей, до яких ставились майже як до рабів» [10, с. 1441]), але й вона не рівновартна цій українській реалії. Сучасні перекладачі найчастіше вдаються до описової перифрази у відтворенні поняття «панщина» засобами англійської мови. Дж. Вір у рядках «Брати на панщину ходили...» [11, с. 531] перетворив реалію-фразеологізм «на панщину ходити» описово: «*My brothers slaved on the estate...*» [12]

У процесі зіставлення оригіналу з перекладом спостерігається цікаве явище, коли лексичний і граматичний невідповідник – укр. «панщина» та англ. «*to slave*» – є контекстуально рівноправною одиницею перекладу і сприяє адекватності відтворення. Лексема «*slave*» хоча і позначає працю юридично вільних громадян, досить вірно відтворює поняття «панщина» з усіма його конотаціями, а з образу усього Шевченківського вірша читач розуміє, що йдеться не про історичну епоху рабства давніх греків чи римлян, а про варварський анахронізм XIX ст. У творах Тараса Шевченка наскрізними є фразеологізми історичного характеру. Так, наприклад, досить цікавим є фразеологізм «...тобі лоб забриють». Не надто влучним є дослівний переклад цього виразу: «...*then your head will surely be shaven*». У цьому випадку калькування не є доречним через розбіжності в позамовній дійсності. Українська реалія фразеологічного характеру «лоби забрити» (забирати в царську армію) була породжена наказом, чинним до 1874 р.: «голити передню частину голови всім рекрутам до царського війська» [11, с. 702]. Оскільки англійський світ не знав такого брутального звичаю, англійський читач може сприйняти цей вислів лише в прямому розумінні, тобто в цитованому вище контексті зовсім не сприйняти його. Тут єдиний вихід – описова перифраза, котру застосував у перекладі Джон Вір, зі свідомою втратою значної частини країнознавчої інформації:

«Брати на панщину ходили,
Поки лоби їм поголили» [11, с. 531].
«*My brothers slaved on the estate
And then, conscripted, marched away!*» [12].

Отже, порівняльний аналіз оригіналів і перекладів англійською мовою поезій Тараса Шевченка засвідчує: перекладачам не завжди й не скрізь вдавалося глибоко проникнути у психологію поезій і відтворити національну специфіку оригіналів. Найбільш вдалими виявились переклади Дж. Віра, котрому вдалося дуже влучно та найбільш адекватно відтворити національний колорит та образність творів Т. Г. Шевченка.

Початок XX століття – визначний період в українській літературі. У цей час активізується літературна діяльність і на творчій арені з'являються численні таланти. Про імпресіонізм написано багато та «специфіка цього явища розкривається дуже поліфонічно, а підчас і суперечливо» [13, с. 4]. Існує погляд на імпресіонізм як «метод творчості (і навіть стиль життя), що спирається на певний світогляд. Якщо вбачати в імпресіонізмі лише і перш за все стильові прийоми, техніку, то ознаки їх можна знайти в багатьох митцях різних шкіл і напрямів» [13, с. 13].

У теорії перекладознавства відсутні наукові дані щодо особливостей перекладу українських творів письменників-імпресіоністів. Ця проблема не отримала належного висвітлення в жодних наукових джерелах, але наявні посилання на

дослідження, роботи видатних вчених в цій області таких як В.І. Карабан, Ю.Б. Кузнецов, О.Д. Гнідан та ін. В українському літературознавстві переклад розглядається як вагома та багатогранна наукова проблема порівняльного літературознавства, насамперед із позиції функціональності у сприймаючій літературі, що дає змогу виявити художню сумірність двох мов. Український імпресіонізм на тлі західноєвропейського мав яскравіше лірико-романтичне забарвлення, що зближувало його з неоромантизмом та символізмом [13]. У цій течії були написані твори М. Коцюбинського, В. Стефаника, М. Черемшини, частково О. Кобилянської, а також Г. Михайличенка, М. Хвильового. Отже, для перекладача твори письменників-імпресіоністів є дуже цікавими. З одного боку, головною метою є передати сенс, зміст твору, а з іншого – зрозуміти, що саме хотів передати, що хотів описати автор читачеві, які відчуття, психологічні мотиви, почуття, стан, зрозуміти мотиви письменника під час написання твору. Переклад імпресіоністичних творів є більш складним завданням. Розглянемо справедливість цієї тези на прикладі перекладу твору М. Коцюбинського «На камені», виконаний П. Кліном та Г. Тарнавским. Характеризуючи переклад загалом, можемо зазначити, що перекладачі намагалися зберегти особливості новаторства М. Коцюбинського, а саме: його експозицію, художню мову, зберегти порядок слів у реченні шляхом відмови від членування, застосування прийомів компенсації у складнопідрядних реченнях:

«Навіть душене повітря літньої днини приймало м'які синяві тони, в яких танули й розливались контури далеких прибережних гір». «Even the thick air of the summer day took on soft bluish tones in which the contours of the far littoral mountains melted and dissolved» [14, с. 37].

Перекладач дуже вдало зміг передати зміст тексту оригіналу, почуття та відчуття автора. Порядок зображальних картин у реченні збережено, що впливає на сприйняття емоцій, саме того, що хотів передати автор. Треба звернути окрему увагу на лексичний бік перекладу, бо перекладач допускає помилки використовуючи словосполучення *thick air*. Звертаючись до словника, бачимо, що *thick air* частіше використовується про повітря, що насичене випарюваннями, натомість *sultry air* вживається саме про пекучий, палючий, душний клімат або погоду. Тому доцільніше було б використати *sultry air*.

Переклад творів письменників-імпресіоністів відрізняється від інших своєю жанровою особливістю. У ньому замальовуються не стільки вчинки, поведінка ліричного героя, навколишній світ, скільки його враження про самого себе та цей світ.

Висновки. Осмислення перекладу як наукової проблеми в українській літературній критиці засвідчує функціональність перекладознавчої думки в розвитку літературознавства, в результаті чого поглиблюється розуміння завдань та перспектив літературного процесу загалом та індивідуальної творчості митця зокрема. Отже, це дає всі підстави інтерпретувати її як органічну частину літературознавства, що своєю чергою сприяє повнішому вивченню не тільки національної літератури та науки про неї, а й процесу відтворення україномовних художніх текстів цього літературного напрямку в англійських перекладах.

Проблема перекладацького трансформування тексту-оригіналу є однією з найактуальніших у сучасному перекладознавстві. Для того щоб вірно відтворити зміст іншомовного тексту, перекладачі вдаються до різноманітних трансформацій,

які спричиняють часткову або повну зміну структури речень оригіналу, наприклад, номіналізація, модуляція, компенсація, експлікація та ін.

Йдеться про ті випадки, коли свідомо використовуються виражальні засоби, щоб зробити текст образним і яскравим, домогтися значного емоційного впливу на читача. Цієї мети можна досягти, вживаючи лексичні образні засоби і стилістичні прийоми, а також шляхом особливого поєднання фраз чи речень. Осмислення перекладу як наукової проблеми в українській літературній критиці засвідчує функціональність перекладознавчої думки в розвитку літературознавства, в результаті чого поглиблюється розуміння завдань та перспектив літературного процесу загалом та індивідуальної творчості митця зокрема.

Література:

1. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози). Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.
2. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика. Москва : Просвещение, 1990. 133 с.
3. Тупиця О.Ю. Композиційна роль безеквівалентної лексики в поетичному тексті : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / НАН України; Інститут української мови. Київ, 2005. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/4037.html>
4. Тупиця О. Безеквівалентна лексика в композиції поетичного тексту. *Вісник Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка*. Серія «Філологічні науки». 2004. Випуск 1 (34). С. 176–185
5. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Лингвострановедческая теория слова. Москва : Международные отношения, 1991. 292 с.
6. Томахин Г.Д. Реалии-американизмы. Москва : Высшая школа, 1998. 239 с.
7. Влахов С.В., Флорин С.К. Непереводимое в переводе. Москва : Русский язык, 1990. 270 с.
8. Тичина П.Г. Плуґ. URL: <http://tychyna.krok.com.ua/pluh.html>
9. Тичина П.Г. Ранні збірки. The Complete Early Poetry Collection of Pavlo Tychyna. Львів : Літопис, 2000. 423 с.
10. Англо-український словник в 2 томах / За ред. М.І. Балла. Т. 1. Київ, 1996. 1464 с.
11. Шевченко Т.Г. Великий Кобзар. Київ : Дніпро, 1990 р. 720 с.
12. Taras Shevchenko Museum. Shevchenko Poetry. URL: <http://www.infoukes.com/shevchenkomuseum/poetry>
13. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Москва, 1993. 404 с.
14. Ukrainian poetry in English. URL: <http://membres.multimania.fr/mazepa99/ENG/UPOETS/up-eng.htm>

Voronova Z. Aspects of reproduction of Ukrainian fiction in English translations

Summary. The article has been devoted to the study of certain aspects of the reproduction of Ukrainian language fiction, identifies and outlines the problems of transmission of national and historical identity, which date back to the very beginning of the theory of translation as an independent discipline. Unlike music, painting, and architecture, which affect people through sight and hearing, a work of fiction sometimes faces significant obstacles in its path to its reader if that reader is a carrier of a language system other than the author of the work. In such situations, translation is used, that is a type of creativity in the process of which a work of art that exists in one language is reproduced in another. The article analyzes the ways of reproducing the Ukrainian-language literary heritage, which is the main part of the national literary process, as translation acts

as a mediator between literatures – it would not be impossible to talk about the interliterary process in its entirety. The article considers the role of national color as a special national imprint that denotes any real work of art – a phenomenon of very great complexity, an essential, necessary part of the content of the fiction and its form. The relevance of the subject of this article is that between the cultures of different peoples and epoch there are thorough, due to a variety of differences, which must be taken into account in the translation process, as well as in the whole literary process. The principles and creative principles of translation are historically and ideologically and aesthetically determined, therefore, the requirement to reproduce the national color, to reflect in translation a whole set of folk and historical features of the original is an urgent problem and requires detailed study. It is a well-known fact that literature should be

perceived as an original, stable phenomenon; it must be national not only in form, but also have something national in content, in particular in the mentality of the heroes. Only then literature has the right, as a living and multifaceted phenomenon, to creative identity, to its own path. In modern translation studies, the need for the most accurate and at the same time artistically convincing reproduction of the Ukrainian national color on a foreign basis, namely in English translations, acquires special significance. The article emphasizes that translation also takes into account a number of features in the lexical systems of relevant languages, including such indicators as familiarity and unfamiliarity of concepts, literary and linguistic tradition, assignment to a class by subject, time, place.

Key words: fiction, national color, reproduction of realities, translation theory, national and cultural context.